

Красимира Мутафова

СТАРОПРЕСТОЛНИЯТ
ТЪРНОВ
В ОСМАНОТУРСКАТА
КНИЖНИНА
(XV — XVI век)

В. Търново

Faber

2002

тични с изключение на по-големия брой шейхове, мюеззини и имами – 11 имама, 10 мюеззина, 2 хатиба, 6 спахии и спахийски синове, шейх и мухассил – 14, муариф и кайъм – 2, кетхуда – 1 и др. **Немюсюлманската общност** е представена от 422 домакинства “неверници”, 208 неженени, латиняни (дубровничани) – 18 домакинства (от тях 11 неженени и 7 домакинства).

В обобщен вид коментираните регистрови данни в таблицата по-долу очертават нагледно тенденциите в промените на населението в Търново в чисто демографски и етнодемографски план. В пояснение на представените цифрови данни ще отбележим, че броят на мюсюлманските ханета включва и мюсюлманите от крепостта и вписаните като “раи на Медина”, а този на немюсюлманските – тези на дубровничани (специално за 1613/14 г. са записани и мюджерред, които включваме в съответната графа). Процентът на мюсюлманското население е съобразно общия брой на мюсюлманските и немюсюлмански ханета, без този на вдовиците⁸³. Не сме изчислили процента за 1523–37 г., тъй като той според нас не отговаря на реалните демографски данни за мюсюлманската общност.

Населението на Търново през XV – XVI век

Година	Общо			Мюсюлмани			%	Немюсюлмани		
	ханета	мюдж	биве	ханета	мюдж	улема, аскери		ханета	мюдж	биве
1479	504		64	132			26 %	372*		64
1516/17	715	231	26	248	122	17	37%	450	109	26
1523-37	625	211	26	212	102	13		450	109	26
1541-45	662	269	3	226	130	42	40%	394	139	3
1613/14	727	359		250	140	48	41%	429	219	

Таблица № 1

Ханета – пълночленно домакинство; *мюджерред* – неженени пълнолетни данъкоплатци; *биве* – вдовишко домакинство

*Не са включени немюсюлманските домакинствата към тимара на Бали, син на Есман, дадени заедно с тези от Чернови.

Представените обобщени данни показват сравнително устойчиво демографско състояние на града в продължение на един век. Известен спад в демографския потенциал се наблюдава към средата на XVI в., когато населението наброява около 3 320 души. Намаление, което всъщност засяга само немюсюлманската общност, тъй като регистровите данни не отразяват промяна за мюсюлманите. Прави впечатление, че данните от 1613/14 г. почти не показват отклонения от тези, регистрирани през 1516/17 г. и като пропорции и като количествени показатели. Единствено неженените пълнолетни данъкоплатци-немюсюлмани са се увеличили около